

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Závadskej, členiek senátu JUD. Júlie Horskej a JUDr. Marianny Reiffovej, v právnej veci navrhovateľky **JUDr F. Š.** nar. X., bytom R. č. X., proti odporkyni **Sociálnej poisťovni v Bratislave**, Ul. 29. augusta č. 8, o výšku starobného dôchodku, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 7. októbra 2010, č. k. 26Sd/105/2010-30, jednomyseľne, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 7. októbra 2010, č. k. 26Sd/105/2010-30 **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutie II. zo 4. mája 2010 číslo X.X. a rozhodnutie III. zo 4. mája 2010 číslo X.X. **z r u š u j e** a vec **vracia** odporkyni na ďalšie konanie.

Navrhovateľke náhradu trov konania **nepriznáva**.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 7. októbra 2010, č. k. 26 Sd/105/2010-30, potvrdil rozhodnutie II. zo 4. mája 2010 číslo X.X., ktorým odporkyňa podľa § 293k zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z. (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) zvýšila navrhovateľke od 6. augusta 2006 starobný dôchodok na sumu 9 798 Sk mesačne. Následne tento dôchodok zvýšila podľa jednotlivých zákonných úprav od 1. januára 2010 na sumu 400,10 € mesačne. Týmto rozsudkom krajský súd potvrdil aj

rozhodnutie III. zo 4. mája 2010 číslo X.X., ktorým odporkyňa podľa § 81 ods. 1 a § 112 ods. 6 a 9 zákona o sociálnom poistení rozhodla, že navrhovateľke od 6. augusta 2006 bude vyplácať starobný dôchodok v sume 9 798 Sk mesačne s účinnosťou od 6. júna 2010 a súčasne jej s účinnosťou od 6. augusta 2006 odňala invalidný dôchodok v sume 9 235 Sk mesačne.

V odôvodnení uviedol, že 24. novembra 1997 sa navrhovateľka stala invalidnou a od tohto dňa jej bol priznaný invalidný dôchodok. Žiadosťou z 5. decembra 2007 sa navrhovateľka domáhala priznania starobného dôchodku, ktorý jej odporkyňa priznala rozhodnutím z 12. februára 2008 číslo X.X. vo výške 7 742 Sk mesačne s účinnosťou od 5. decembra 2004, teda 3 roky spätne od podania žiadosti. Napadnutým rozhodnutím II. zo 4. mája 2010 číslo X.X. odporkyňa sumu starobného dôchodku vypočítaného k 5. decembru 2004 z neobmedzeného priemerného mesačného zárobku (ďalej len „PMZ“) v súlade so znením § 293k zákona o sociálnom poistení prepočítala a sumu priznaného starobného dôchodku s účinnosťou od 6. augusta 2006 zvýšila. Konštatoval, že k prepočtu starobného dôchodku bez obmedzení, vyplývajúcich z právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2003 mohlo dôjsť až s účinnosťou od 1. augusta 2006, po novele zákona o sociálnom poistení, a to od najbližšej splátky starobného dôchodku nasledujúcej po uvedenom dni. Sumu zvýšeného starobného dôchodku určila odporkyňa na základe jednotlivých zvýšení citovaných v dôvodoch jej rozhodnutia až do sumy 400,10 € s účinnosťou od 1. januára 2010. Navrhovateľke nemohli byť priznané zvýšenia dôchodku patriace od roku 1996, tak ako to v podanom opravnom prostriedku žiadala, pretože v tom období jej starobný dôchodok nebol priznaný a ani nemohol byť, pretože o jeho priznanie pred 5. decembrom 2004 nepožiadala. Vyslovil názor, že tvrdenie navrhovateľky, že dôchodkový vek splnila už 26. júna 2002 neznamena, že už týmto dňom boli splnené predpoklady pre priznanie starobného dôchodku z dôvodu, že žiadosť je jedným zo zákonných predpokladov pre priznanie dôchodkovej dávky. Tvrdenie navrhovateľky že jej od 1. januára 2010 patrí dôchodok vo výške 412,20 €, nepovažoval krajský súd za právne opodstatnené. Krajský súd preto rozhodnutie II. zo 4. mája 2010 číslo X.X. ako zákonné a vecne správne potvrdil. Za zákonné a vecne správne považoval aj rozhodnutie III. zo 4. mája 2010 číslo X.X. s poukazom na § 81 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Po porovnaní sumy starobného dôchodku po jeho zvýšení podľa § 293k zákona o sociálnom poistení od 6. augusta 2006 vo výške 9 798 Sk mesačne so sumou dovtedy vyplácaného invalidného dôchodku, ktorý bol k 6. augustu 2006 nižší, rozhodla odporkyňa

rozhodnutím III., že navrhovateľke od 6. augusta 2006 bude vyplácať ako vyšší starobný dôchodok.

Podaným odvolaním žiadala navrhovateľka rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Trvala na prepočítaní jej starobného dôchodku podľa § 293k zákona o sociálnom poistení od 27. novembra 1997, na dopočítaní rozdielu pri jeho výpočte za obdobie od 1. augusta 2006 do 5. júna 2010 vo výške 503,50 € a na priznaní jej starobného dôchodku vo výške 412,10 € k 5. júnu 2010. Tvrdila, že odporkyňa jej mala z úradnej povinnosti zmeniť druh dávky z invalidného na starobný dôchodok, lebo z § 120 zákona o sociálnom poistení nevyplýva povinnosť navrhovateľky podať novú žiadosť o priznanie starobného dôchodku. Ďalej uviedla, že pri uplatnení prepočtu podľa § 293k zákona o sociálnom poistení jej odporkyňa prepočítala dôchodok ako novopriznaný starobný dôchodok v roku 2003 ale novopriznaným dôchodkom v roku 2003 jej odporkyňa ubrala rozdiel z čiastky nad 10 000 Sk PMZ. Podľa názoru navrhovateľky odporkyňa nepostupovala v súlade s § 293k je zákon 310/2006 Z. z.

Odporkyňa vo vyjadrení na odvolanie navrhovateľky navrhla napadnutý rozsudok prvostupňového súdu ako správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s OSP v spojení s § 10 ods. 2 OSP), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že ho treba zmeniť a preskúmané rozhodnutia odporkyne zrušiť.

Podľa § 81 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, ak poberateľ invalidného dôchodku splní podmienky nároku na výplatu starobného dôchodku, vypláca sa dôchodková dávka, ktorej suma je vyššia. Dňom úpravy výplaty dôchodkových dávok pre súbeh ich nárokov zaniká nárok na dôchodkovú dávku, ktorá sa nevypláca.

Podľa § 112 ods. 1, 2 zákona o sociálnom poistení dávka sa prizná alebo sa zvýši odo dňa, od ktorého dávka alebo jej zvýšenie patrí, najviac tri roky spätne odo dňa zistenia, že sa dávka priznala alebo sa vyplácala v nižšej sume, ako patrí, alebo najviac tri roky od uplatnenia nároku na dávku. Dávka sa odníme, ak zanikol nárok na dávku alebo ak sa zistí, že sa dávka priznala neprávom.

Podľa § 293k ods. 1 zákona o sociálnom poistení, ak suma starobného dôchodku určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 bola obmedzená najvyššou výmerou,

starobný dôchodok sa uvoľní odo dňa splátky splatnej po 31. júli 2006 v sume, v akej by sa vyplácal k tomuto dňu bez tohto obmedzenia.

Zo spisov vyplýva, že navrhovateľke bol rozhodnutím z 24. novembra 1997 číslo X.X. podľa § 29 ods. 1 písm. a) zákona o sociálnom zabezpečení priznaný invalidný dôchodok s účinnosťou od 15. novembra 1997.

Na základe žiadosti navrhovateľky z 5. decembra 2007 odporkyňa rozhodnutím I. zo 4. mája 2010 číslo X.X. podľa § 81 ods. 1 a § 112 ods. 2 zákona o sociálnom poistení § 263 ods. 10 a § 112 ods. 2 zákona o sociálnom poistení odňala navrhovateľke starobný dôchodok vo výške 7 742 Sk mesačne s účinnosťou od 5. decembra 2004 a súčasne jej od toho istého dňa ponechala na výplatu invalidný dôchodok vo výške 8 007 Sk mesačne, lebo bol vyšší ako starobný dôchodok, na ktorý navrhovateľke vznikol nárok. Súčasne uviedla, že tento dôchodok sa naďalej považuje za starobný dôchodok podľa § 293 ods. 12 zákona o sociálnom poistení v sume, v akej patril do 31. decembra 2004. Rozhodnutie odporkyne nadobudlo právoplatnosť, lebo navrhovateľka v opravnom prostriedku jeho preskúmanie nežiadala. Odvolací súd ani súd prvého stupňa sa preto správnosťou rozhodnutia o priznanej výške starobného dôchodku a o posúdení, ktorý z dôchodkov (invalidný alebo starobný) je vyšší, nemohol zaoberať.

Tento invalidný dôchodok (len považovaný naďalej za starobný dôchodok) odporkyňa rozhodnutím II. zo 4. mája 2010 číslo X.X. (ktoré je predmetom preskúmania) odporkyňa zvýšila s účinnosťou od 6. augusta 2006 na sumu 9 798 Sk mesačne podľa § 293k zákona o sociálnom poistení ako starobný dôchodok, hoci k takémuto postupu nebola oprávnená, lebo prepočet tejto dávky, ktorá bola v skutočnosti už len invalidným dôchodkom, podľa citovaného zákonného ustanovenia neprichádzal do úvahy. Následne potom k uvedenému nesprávne zvýšenému dôchodku priznala aj zvýšenia § 82 zákona o sociálnom poistení od 1. júla 2007 na sumu 10 932 Sk mesačne, podľa § 293ar ods. 1 zákona o sociálnom poistení prepočítala výšku dôchodku na sumu 362 € mesačne s účinnosťou od 1. januára 2009 a od tohto dňa ho zvýšila podľa § 82 zákona o sociálnom poistení na sumu 388, 20 euro mesačne a od 1. januára 2010 ho zvýšila v súlade s § 82 zákona o sociálnom poistení na sumu 400, 10 euro mesačne. Zvyšovania základu invalidného dôchodku, priznaného rozhodnutím I. zo 4. mája 2010 číslo X.X. nevykonala.

Treba len pripomenúť, že ak poberateľ invalidného dôchodku splní podmienky nároku na výplatu starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku, vypláca sa

dôchodková dávka, ktorej suma je vyššia. Navrhovateľka splnila podmienky na vykonanie úpravy na vyplácanie vyššieho dôchodku po podaní žiadosti 5. decembra 2007. Zo zákona o sociálnom poistení však nevyplýva, že by prepočet pri súbehu dôchodkov mala odporkyňa vykonávať automaticky, prípadne sledovať, kedy občan splní vek a podmienky na takýto prepočet, tri roky späť od podania žiadosti tak, ako jej bol tento prepočet vykonaný rozhodnutím z 12. februára 2008 číslo X. od 5. decembra 2004 s tým, že od tohto dátumu sa jej vypláca vyšší invalidný (nesprávne uvedené starobný) dôchodok v sume 8 007 Sk mesačne. Nižší starobný dôchodok v sume 7 742 Sk mesačne (uvedené v odôvodnení tohto rozhodnutia), preto odporkyňa správne odňala a ako to vyplýva z § 81 zákona o sociálnom poistení nárok na túto dôchodkovú dávku zanikol a zanikol aj nárok na jeho výplatu. Ponechaný a vyplácaný invalidný dôchodok sa podľa § 263 ods. 8 zákona o sociálnom poistení považuje za starobný dôchodok, čo je navrhovateľke známe, nakoľko to vyplýva z jej písomných podaní.

Rozhodnutie II. zo 4. mája 2010 číslo X.X. preto nezodpovedá zákonu a bolo potrebné ho zrušiť.

Bez právneho dôvodu však odporkyňa posudzovala aj súbeh dôchodkov navrhovateľky (invalidného dôchodku a starobného dôchodku) hoci v čase jej rozhodovania už súbeh týchto dôchodkov neexistoval. Nárok na starobný dôchodok navrhovateľky zanikol 4. mája 2004 (pozri rozhodnutie I zo 4. mája 2010 číslo X.X.) a účinnosťou § 293k zákona o sociálnom zabezpečení sa neobnovil. Rozhodnutím III zo 4. mája 2010 číslo X.X. nemohla preto odňať navrhovateľke invalidný dôchodok ako nižší pri jeho porovnaní so starobným dôchodkom, lebo v uvedený deň navrhovateľka nárok na starobný dôchodok už nemala. Odporkyňa preto nemala zákonný dôvod prepočítavať jeho výšku ku dňu 6. júna 2010 a následne na starobný dôchodok, na ktorý už navrhovateľka v čase vykonania prepočtu nemala nárok, porovnávať s nárokom na invalidný dôchodok. Neexistoval preto ani nárok navrhovateľky na zvýšenia takéhoto fiktívneho starobného dôchodku a na jeho porovnanie s invalidným dôchodkom, ktorý bol za starobný dôchodok len považovaný.

Navrhovateľka podľa právnych predpisov účinných do 31. decembra 2003 nebola zamestnaná, poberala priznaný invalidný dôchodok, nepožiadala k uvedenému dátumu o starobný alebo predčasný alebo iný dôchodok, takže suma starobného dôchodku určená podľa predpisov účinných k tomuto dátumu nemohla byť obmedzená najvyššou výmerou, nemohol jej byť starobný dôchodok novo určený a vypočítaný podľa § 293k ods. 1, 3 a 4

zákona o sociálnom poistení, pretože bola a stále je poberateľkou invalidného dôchodku od 15. novembra 1997, považovaného v súčasnosti za starobný dôchodok. Na ňu sa toto ustanovenie nevzťahuje a dôvody, ktorými zdôvodňuje prepočet svojho dôchodku, nemajú oporu v zákone o sociálnom poistení. Preskúmanými rozhodnutiami II zo 4. mája 2010 číslo X.X. a III. zo 4. mája 2010 číslo X.X. nemal byť invalidný dôchodok navrhovateľky, považovaný za starobný dôchodok, prepočítaný podľa § 293k zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., pretože toto zákonné ustanovenie sa vzťahuje len na starobné dôchodky a len na tie, ktorých suma určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 bola obmedzená najvyššou výmerou. Úlohou odporkyne bude v ďalšom postupe vyššie uvedené preskúmané rozhodnutia v tomto predmetnom konaní, ako nezákonné zrušiť a o výške dôchodku navrhovateľky znova rozhodnúť.

Pokiaľ navrhovateľka uvádza, že odporkyňa jej mala z úradnej povinnosti zmeniť druh dávky z invalidného dôchodku na starobný dôchodok s účinnosťou odo dňa, kedy pre vznik tohto nároku splnila podmienky, námietku navrhovateľky nebolo možné zohľadniť, lebo zákon o sociálnom zabezpečení, platný a účinný do 31. decembra 2003, ale ani zákon o sociálnom poistení, účinný od 1. januára 2004, taký postup nepozná.

Možno len opätovne podotknúť, že odporkyňa rozhodnutím I. zo 4. mája 2010 číslo X., ktoré je právoplatné, rozhodla v zmysle citovaného § 81 ods. 1 a § 112 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, že od 5. decembra 2004 bude navrhovateľke vyplácať vyšší invalidný dôchodok v sume 8 007 Sk mesačne a súčasne od 5. decembra 2004 v súlade so zákonom odňala navrhovateľke nižší starobný dôchodok v sume 7 742 Sk mesačne. Takto dňom úpravy dôchodkových dávok pre súbeh nárokov zanikol nárok na výplatu starobného dôchodku, ktorú dávku prestala odporkyňa vyplácať.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 7. októbra 2010, č.k. 26Sd/105/2010-30, podľa § 220 OSP zmenil a preskúmané rozhodnutia odporkyne II. a III. obidve zo 4. mája 2010 obidve pod číslom X.X. zrušil a vec vrátil odporkyňi na ďalšie konanie.

Navrhovateľke náhradu trov konania odvolací súd nepriznal lebo o náhradu trov nežiadala.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 24. novembra 2011

JUDr. Elena Zavadská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Mária Kráľová